

CHRIS
DE STOOP
Wanneer
het water
breekt

Wanneer het water breekt
Chris de Stoop
De Bezige Bij; 283 blz. € 21,99

‘Als het water veiliger lijkt dan het land’

Chris de Stoop (1958) is schrijver

MARIJKE LAURENSE

“Toen ik in 2015 die volgepakte bootjes in Europa zag aankomen, besloot ik het verhaal van een boot te gaan schrijven. En dan niet vanuit het debat van voor of tegen, maar een doorleefd verhaal vanuit de hoe-vraag. Hoe is het om je geboortegrond achter te laten, hoe vind je een bootje, een smokkelaar en hoe vergaat het de achterblijvers? Hoe gaat dat van uur tot uur in zo’n overvol en gammal bootje? Wat doet dat met vriendschappen? Toevallig kende ik een Vietnamese familie die dertig jaar geleden als bootvluchteling in België terecht is gekomen. Ik besloot zoveel mogelijk mensen van dat bootje te bezoeken en hun familiegeschiedenis op te schrijven. En omdat het nu zoveel jaar later is, kon ik ook vragen naar hoe het is om hier een nieuw, welvarend leven op te bouwen en toch zo naar terugkeer te verlangen.

STORM Eigenlijk zouden er op 5 augustus 1981 38 mensen vertrekken in het vissersbootje van Hung. Het werden er uiteindelijk 63, met 25 van hen heb ik gesproken. Er was al meteen veel te weinig water, eten en diesel, het kompas was stuk, de motor ging op dag

twee kapot en de boot brak bijna in een storm. Pas na negen dagen ronddobberen zijn ze opgepikt door een Belgisch vrachtschip.

RIETEN MANDJE Welk verhaal mij het meest heeft aangegrepen? Lastige vraag. Hung, de booteigenaar, worstelde enorm met schuldgevoelens omdat hij zijn hoogzwangere vrouw had achtergelaten en dacht dat hij haar nooit meer zou zien. Of het ongelooflijke verhaal van moeder Huong, die met twee baby’s in een rieten mandje Hungs bootje achterna voer. Of dat van het meisje Tam, dat meeging omdat ze een porseleinen bordje had gebroken en bang was voor haar strenge vader. Het zijn de epische verhalen van deze tijd: ik luisterde en tekende ze op.

Mijn belangrijkste vraag was: hoe kom je zover om je leven of dat van je kinderen zo op het spel te zetten? Het antwoord was meestal: uit liefde voor je kinderen, die je een betere toekomst wilt geven. Dat blijft de kern: universele mensenwensen, om met meneer De Uil uit de Fabeltjeskrant te spreken. Deze mensen dachten dat ze ongeveer 50% kans hadden om te overleven. Ze gingen omdat het water hun veiliger leek dan het land. Haalde je het, dan voelde je je herboren, dan had je een tweede leven gekregen. Ik

denk dat ik in die situatie ook op zo’n bootje zou stappen.

LANTAARNPAAL MET BENEN Hun geschiedenis is te vergelijken met wat er nu op de Middellandse zee gebeurt. De politieke en economische situatie in Vietnam was zo noodlottig, dat iedereen steeds meer aan vluchten dacht. Men zei: ‘Als lantaarnpalen benen hadden, waren ze al weggelopen’. En ook toen betaalde je een smokkelaar veel geld en riskeerde je bedrogen te worden.

Het grote verschil is dat de Vietnamezen hier toen welkom waren. Er was een enorme solidariteit, duizenden gastgezinnen gaven zich op, het koningshuis riep op om te helpen. Er was hulp te veel, er waren vluchtelingen te weinig. Onze ethische normen zijn sindsdien razendsnel verschoven: mensen die we vroeger slachtoffers noemden, noemen we nu criminelen. Zelfs drenkelingen en hun redders worden beschouwd als misdadigers. Empathie is een vloek geworden; we hebben veel eelt op onze ziel gekweekt. Maar we zitten in een wereld van migratie, dat zet je niet meer stop. Het is dus heel belangrijk om te weten wat dat met je doet.

Ik besloot
het verhaal
van een boot
te schrijven

